

STANOWISKO nr 1
Rady Zatrudnienia Socjalnego
przy Ministrze Rodziny Pracy i Polityki Społecznej
z dnia 09.03.2017 r.

w sprawie uwag do ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym

Rada Zatrudnienia Socjalnego, wsłuchując się w głosy i opinie środowisk podmiotów zatrudnienia socjalnego, zgłasza następujące uwagi do ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym:

1. Brak jest ustawowego umocowania regulaminów (zasad) uczestnictwa w centrach integracji społecznej.

Pojawiają się wyroki sądów kwestionujące prawną zasadność przyjmowania przez centra integracji społecznej regulaminów uczestnictwa. (Są też wyroki przeciwne – uznające zasadność przyjmowania regulaminów, a odnoszące się do konkretnych zapisów regulaminowych). Sądów nie przekonuje fakt, iż uczestnicy podpisują dokument zapoznania się z Indywidualnym Programem Zatrudnienia Socjalnego (i to, że otrzymali go w wersji papierowej), w którym zobowiązują się do przestrzegania regulaminu uczestnictwa. Brak ustawowego umocowania regulaminów uczestnictwa w centrach integracji społecznej powoduje to, że uczestnicy kwestionują przed sądami działania, jakie centra podejmują wobec nich z tytułu nieprzestrzegania regulaminu, a więc zasad, na jakich opiera się uczestnictwo w programie centrum.

(Wyrok Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 9 lutego 2017, sygnatura akt II SA/Sz 1097/16.)

2. Brak jest określenia minimalnych standardów (zasad i warunków) uczestnictwa w centrum.

Uczestnikami centrów są w wielu wypadkach osoby, które mają problemy alkoholowe, narkotykowe, i w ogóle problemy z przestrzeganiem norm społecznych. Pracy integracyjnej, w tym także dyscyplinowaniu uczestników, służy regulamin uczestnictwa, nieodłącznie związany z IPZS. Dochodzi jednak do sytuacji, że nawet te sądy które uznają prawo do ustanawiania regulaminów, kwestionują ich poszczególne zapisy, np. uznając je zbyt rygorystyczne lub zbyt ogólne. Jeden ze sporów sądowych dotyczył ostatnio tego, kiedy można uznać, że dana osoba kwalifikuje się do usunięcia z CIS, gdy nadużywała alkoholu. Sąd analizował kwestię, jak często i w jakim okresie czasu miałyby to następować, aby uznać takie postępowanie za uporczywe. Nie uznał, że dwukrotnie udowodniony fakt nietrzeźwości jest wystarczającym powodem. Powstaje więc pytanie, do jakiego stopnia można i należy określić zasady (standardy) uczestnictwa i do jakiego stopnia można w nie ingerować z zewnątrz, kwestionując je np. w postępowaniu sądowym. Aby reintegracja była skuteczniejsza, powinno się przyjąć zasady (standardy) uczestnictwa. Brak ścisłych określonych prawem zasad, a także brak wyłącznej delegacji do rozstrzygania tych kwestii przez CIS, powoduje, że można obecnie nadużyć alkoholu, np. raz na kilka miesięcy, nie uznawać za uporczywe łamanie norm i w efekcie nie dawać podstawy do usunięcia uczestnika, dając tym samym bardzo zły przykład innym uczestnikom.

3. Brak jest wystarczającego umocowania prawnego kierownika centrum integracji społecznej w kwestiach zasad i warunków uczestnictwa w centrum.

Problemy związane z łamaniem zasad regulaminowych centrów należą do najpoważniejszych w działalności tych centrów, jednak wydaje się, iż zbyt słabo określona w tym względzie została rola kierownika centrum. Skoro niektóre sądy kwestionują możliwość ustanawiania regulaminów, a inne poszczególne jego zapisy, to rola kierownika, a więc tego, który odpowiada za kierowanie centrum oraz za realizowanie programu reintegracji zawodowej i społecznej, jest bardzo ograniczona. Aby reintegracja była skuteczna, rola kierownika CIS powinna być zdecydowanie wzmocniona.